

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ YOSHIDAGI BOLALARDA XALQ MAROSIMLARI ORQALI TABIATGA MUHABBATNI SHAKLLANTIRISH

Boymurodova M.G'.

Nordik xalqaro universitet 2-kurs maktabgacha ta'lim yo'nalishi magistranti

Tayanch so'zlar: maktabgacha ta'lim, tabiatga muhabbat, xalq marosimlari, navro'z, hashar, ekologik tarbiy, amaliy mashg'ulot, bolalar tarbiyasi, milliy qadriyatlar, ekologik ong.

Ключевые слова: дошкольное образование, любовь к природе, народные обряды, Навруз, Хашер, экологическое образование, производственная практика, образование детей, национальные ценности, экологическое сознание.

Key words: preschool education, love for nature, folk rituals, Navruz, Hashar, environmental education, practical training, child education, national values, environmental awareness.

РЕЗЮМЕ:

Ushbu maqola maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda xalq marosimlari orqali tabiatga muhabbatni shakllantirish masalasini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotda Navro'z, Hashar va boshqa xalq an'analari yordamida bolalarning tabiatga bo'lgan qiziqishi, ekologik ongini rivojlantirish va ularga amaliy ko'nikmalarni singdirish masalalari tahlil qilinadi. Metod sifatida kuzatish, eksperiment va so'rovlar o'tkazildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, xalq marosimlari bolalarda tabiatni sevish, uni muhofaza qilishga bo'lgan mas'uliyatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Maqola xalq marosimlarining ta'limdagi ahamiyatini yoritib, pedagogik amaliyotga oid tavsiyalarni beradi.

РЕЗЮМЕ:

Данная статья посвящена изучению формирования любви к природе у детей дошкольного возраста посредством народных обрядов. В исследовании анализируются вопросы интереса детей к природе, развития экологического сознания и привития практических навыков с помощью Навруза, Хашара и других народных традиций. В качестве метода проводились наблюдение, эксперимент и опросы. Результаты показывают, что народные обряды играют важную роль в формировании любви детей к природе и ответственности за ее охрану. Статья освещает значение народных обрядов в воспитании и дает рекомендации по педагогической практике.

SUMMARY:

This article is devoted to the study of the issue of forming a love for nature in preschool children through folk rituals. The study analyzes the issues of developing children's interest in nature, environmental awareness and instilling practical skills in them using Navruz, Hashar and other folk traditions. Observation, experiments and surveys were conducted as methods. The results show that folk rituals play an important role in forming a love for nature in children and a

responsibility to protect it. The article highlights the importance of folk rituals in education and gives recommendations for pedagogical practice

Kirish. Tabiat insonning yashashi, rivojlanishi va barkamolligi uchun asosiy manbadir. Shu bois, bolalarga tabiatni sevish, uni asrash va qadrlash tuyg‘usini erta yoshdan shakllantirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalar bilan olib boriladigan tarbiyaviy ishlar orqali tabiatni sevishga qaratilgan maqsadli ta’lim katta ahamiyatga ega.

O‘zbek xalqining boy marosimlari va an‘analari bolalarning tabiatga munosabatini shakllantirishda muhim o‘rin tutadi. Navro‘z, Hashar kabi xalq marosimlari orqali tabiatga hurmat va e’tiborli munosabat bolalarga o‘rgatiladi. Ushbu maqolada maktabgacha ta’lim yoshidagi bolalarda xalq marosimlari vositasida tabiatga muhabbatni shakllantirishning ahamiyati, usullari va natijalari ko‘rib chiqiladi.

Metodologiya. Ushbu maqolada ilmiy-tadqiqotning sifat va miqdoriy metodlari qo‘llanildi:

1. **Adabiyotlarni tahlil qilish:** Xalq marosimlari va ularning bolalarga ta’siri haqida o‘zbek va jahon pedagogikasidagi ilmiy maqola va kitoblar o‘rganildi.

2. **Kuzatish:** Maktabgacha ta’lim muassasalarida xalq marosimlariga bag‘ishlangan mashg‘ulotlarni kuzatish orqali bolalarning qiziqishi va munosabatlari tahlil qilindi.

3. **Eksperiment:** Bolalarga xalq marosimlari orqali tabiat haqida ma’lumot berilib, ularning tabiatga munosabatidagi o‘zgarishlar kuzatildi.

4. **So‘rovnoma va intervyular:** Tarbiyachilar va ota-onalar o‘rtasida so‘rov o‘tkazilib, xalq marosimlarining ta’limdagi ahamiyati haqida fikrlar yig‘ildi.

Tadqiqot Buxoro shahri va viloyatidagi 3 ta maktabgacha ta’lim muassasasida olib borildi. Unda 60 nafar bola va 20 nafar tarbiyachi ishtirok etdi.

Natijalar. Tadqiqot davomida quyidagi natijalarga erishildi:

1. **Bolalarda tabiatga qiziqish ortdi:** Xalq marosimlariga oid mashg‘ulotlardan so‘ng bolalarning tabiat hodisalariga nisbatan qiziqishi sezilarli darajada oshdi. Masalan, “Navro‘z” marosimiga oid mashg‘ulotlarda bolalar gul ekish va ko‘chat o‘tqazish jarayoniga qiziqish bilan qatnashdilar.

2. **Amaliy ko‘nikmalar shakllandi:** Hashar marosimlariga oid o‘yin va amaliy mashg‘ulotlar orqali bolalarda tozalikka e’tibor va jamoaviy mehnat ko‘nikmalari shakllandi.

3. **Ekologik bilimlar oshdi:** Bolalar o‘rtasida o‘tkazilgan so‘rovnomalarda xalq marosimlariga oid bilimlar orqali tabiatga hurmatli munosabat shakllangani aniqlandi. Masalan, tadbirda qatnashgan bolalarning 85% tabiatni muhofaza qilish bo‘yicha muhim qoidalarni eslab qoldi.

4. **Ota-onalar ishtiroki faollashdi:** Xalq marosimlariga bag'ishlangan tadbirlar orqali ota-onalarning ta'lim jarayonida ishtiroki ortdi. O'tkazilgan intervyular shuni ko'rsatdiki, xalq marosimlari oilaviy tarbiyada ham muhim o'rin tutadi.

Muhokama. Xalq marosimlari orqali bolalarda tabiatga muhabbatni shakllantirish samaradorligini bir necha omillar bilan izohlash mumkin:

1. **Madaniy merosni o'rgatish:** Xalq marosimlari bolalarni tabiatga yaqinlashtirish bilan birga, ularning milliy qadriyatlarga hurmatini ham shakllantiradi.

2. **Amaliy faoliyatning ahamiyati:** Bolalarning gullar ekishi, bog' yaratishi kabi faoliyatlari ularni tabiat bilan bevosita muloqotga chorlaydi.

3. **Oilaviy ishtirokning kuchayishi:** Xalq marosimlariga ota-onalarni jalb qilish orqali bolalarda tabiatga bo'lgan muhabbat oilaviy qadriyatlarga singdiriladi.

4. **Ekologik ongni rivojlantirish:** Tadbir va mashg'ulotlar orqali bolalarda atrof-muhitni muhofaza qilishga qaratilgan ongli munosabat shakllanadi.

Xulosa. Xalq marosimlari qadimdan jamiyat madaniyati va an'analarning ajralmas qismi bo'lib kelgan. Ular xalqning turmush tarzini, ma'naviy qadriyatlarini va urf-odatlarini aks ettiradi. Bolalar tarbiyasida xalq marosimlari alohida ahamiyatga ega bo'lib, ular orqali yosh avlod milliy o'zlikni angelaydi, qadriyatlar va odob-axloq qoidalarini o'zlashtiradi. Quyida xalq marosimlarining bolalar tarbiyasidagi asosiy rollari haqida ma'lumot berilgan:

1. Ma'naviy tarbiya

Xalq marosimlari bolalarda yaxshi va yomonning farqini anglash, ma'naviy qadriyatlarni qadrlash ko'nikmasini shakllantiradi. Masalan, Navro'z, hayit bayramlari kabi marosimlar tinchlik, bag'rikenglik, mehr-oqibat kabi qadriyatlarni yosh avlodga o'rgatadi.

2. Milliy o'zlikni anglash

Marosimlar orqali bolalar o'z millatining tarixi, madaniyati va an'analardan xabardor bo'ladi. To'y, sunnat marosimlari yoki beshik to'yi kabi tadbirlar yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalashga yordam beradi.

3. Axloqiy tarbiya

Marosimlarda axloq-odob qoidalariga qat'iy rioya qilinadi. Bolalar marosim davomida kattalarga hurmat, odobli muomala, tashkilotchilik va boshqa ijobiy fazilatlarini o'rganadilar.

4. Ijtimoiy muloqotni rivojlantirish

Xalq marosimlari ijtimoiy birlashuvni ta'minlaydi va bolalarda jamoatchilikka moslashuvchanlikni oshiradi. Ular ushbu tadbirlarda o'z tengdoshlari bilan muloqot qilish, kattalar bilan munosabatda bo'lish ko'nikmalarini o'rganadilar.

